TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2017. gada 26. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi – Direktīva 2008/115/EK – 11. panta 2. punkts – Lēmums par ieceļošanas aizliegumu, kas pieņemts pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā un kas attiecas uz ilgumu, kurš ir garāks nekā minētajā direktīvā paredzētais – Ieceļošanas aizlieguma termiņa sākums

Lieta C-225/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 29. martā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 22. aprīlī, krimināprocesā pret

Mossa Ouhrami.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas veic otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], K. Toadere [*C. Toader*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 16. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

– *M. Ouhrami* vārdā – *S. J. van der Woude*, *advocaat*,

– Nīderlandes valdības vārdā – *C. S. Schillemans*, *M. Gijzen* un *M. Bulterman*, pārstāves,

– Dānijas valdības vārdā – *C. Thorning* un *M. Wolff*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *R. Troosters*, pārstāvji,

– Šveices valdības vārdā – *C. Bichet*, pārstāve,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2017. gada 18. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 11. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu pret *Mossa Ouhrami*, kurš dzimis Alžīrijā 1979. gadā un kurš esot šīs trešās valsts valstspiederīgais, pamatojoties uz to, ka viņš 2011. un 2012. gada laikā esot uzturējies Nīderlandē, lai gan viņš zināja, ka ar 2002. gadā pieņemto lēmumu viņš bija ticis atzīts par nevēlamu personu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2008/115 preambulas 2., 4., 6., 10., 11. un 14. apsvērumā ir noteikts:

"(2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai personas atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību.

[..]

(4) Ir jānosaka skaidri, pārskatāmi un taisnīgi noteikumi, kas paredzēti efektīvai atgriešanas politikai kā labi pārvaldītas migrācijas politikas būtiskam elementam.

[..]

(6) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos pārtrauc, izmantojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Saskaņā ar ES tiesību aktu pamatprincipiem lēmumi atbilstīgi šai direktīvai būtu jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, norādot, ka būtu jāņem vērā ne tikai tie apsvērumi, kas saistīti ar nelegālu uzturēšanos. Izmantojot standarta veidlapas lēmumiem par atgriešanu, proti, atgriešanas un, ja tādi izsniegti, ieceļošanas aizlieguma lēmumiem un izraidīšanas lēmumiem, dalībvalstīm būtu jāievēro minētais princips un pilnībā jāievēro visi šajā direktīvā paredzētie piemērojamie nosacījumi.

[..]

(10) Piespiedu izraidīšanas vietā priekšroka dodama brīvprātīgas atgriešanās iespējai, un būtu jāpiešķir laiks brīvprātīgai izceļošanai, ja nav pamata uzskatīt, ka tas varētu negatīvi ietekmēt atpakaļnosūtīšanas procedūras mērķi. [..]

(11) Būtu jānosaka kopīgs minimālo tiesisko garantiju kopums attiecībā uz lēmumiem, kas saistīti ar atpakaļnosūtīšanu, lai nodrošinātu efektīvu attiecīgo personu interešu aizstāvību. [..]

[..]

(14) Būtu jānodrošina Eiropas mērogs valstu īstenoto atgriešanas pasākumu ietekmei, ieviešot ieceļošanas aizliegumu, kas aizliedz ieceļot un uzturēties ikvienas dalībvalsts teritorijā. Ieceļošanas aizlieguma ilgums būtu jānosaka, pienācīgi apsverot visus atsevišķa gadījuma

attiecīgos apstākļus, un tas nedrīkstētu pārsniegt piecus gadus. Šajā sakarā īpaši būtu jāņem vērā tas, ka par attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo ir jau pieņemts vairāk nekā viens atpakaļnosūtīšanas lēmums vai izraidīšanas rīkojums, vai ka tas ieceļojis dalībvalsts teritorijā ieceļošanas aizlieguma spēkā esamības laikā."

4 Direktīvas 2008/115 1. pantā "Priekšmets" ir paredzēts:

"Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības."

5 Minētās direktīvas 3. pantā "Definīcijas" ir noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

2) "nelikumīga uzturēšanās" ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;

3) "atgriešana" ir, attiecīgai personai [trešās valsts valstspiederīgā,] brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:

– personas izcelsmes valsti vai

– tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai

– citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems;

4) "atgriešanas lēmums" ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

5) "izraidīšana" ir atgriešanās pienākuma izpilde piespiedu kārtā, proti, fiziska izvešana no dalībvalsts;

6) "ieceļošanas aizliegums" ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam;

[..]

8) "brīvprātīga izceļošana" ir atgriešanās pienākuma izpilde laikposmā, kas šim mērķim paredzēts atgriešanas lēmumā;

[..]."

6 Direktīvas 2008/115 6. pantā "Atgriešanas lēmums" ir paredzēts:

"1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

[..]

6. Šī direktīva neaizliedz dalībvalstīm ar vienu administratīvu vai tiesas lēmumu vai tiesas aktu, kā tas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos, pieņemt lēmumu par likumīgas uzturēšanās izbeigšanu kopā ar atgriešanas lēmumu un/vai izraidīšanas lēmumu, neskarot procesuālās garantijas, kas paredzētas III nodaļā, kā arī saskaņā ar citiem attiecīgiem [Savienības] un valstu tiesību aktu noteikumiem."

7 Šīs pašas direktīvas 7. pantā "Brīvprātīga izceļošana" ir noteikts:

"1. Atgriešanas lēmumā brīvprātīgai izceļošanai nosaka pienācīgu laika posmu no septiņām dienām līdz trīsdesmit dienām, neskarot 2. un 4. punktā minētos izņēmumus. [..]

[..]

2. Dalībvalstis vajadzības gadījumā pagarina brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu uz piemērotu laiku, ņemot vērā konkrētā gadījuma īpašos apstākļus, piemēram, uzturēšanās ilgumu, to, vai ir bērni, kuri apmeklē skolu, vai citi ģimenes locekļi un sociālās saites.

[..]

4. Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par nepārprotami nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām."

8 Minētās direktīvas 8. pantā "Atgriešana [Izraidīšana]" ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai.

[..]

3. Dalībvalstis var pieņemt atsevišķus administratīvus vai tiesas lēmumus vai aktus, kuros noteikta izraidīšana.

[..]"

9 Šīs pašas direktīvas 11. pantā "Ieceļošanas aizliegums" ir noteikts:

"1. Atgriešanas lēmumiem pievieno ieceļošanas aizliegumu:

a) ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai

b) ja nav ievērota atgriešanās pienākuma izpilde.

Citos gadījumos atgriešanas lēmumu var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu.

2. Ieceļošanas aizlieguma ilgumu nosaka, pienācīgi ņemot vērā katra konkrēta gadījuma visus attiecīgos apstākļus, un tas principā nepārsniedz 5. gadus. Tomēr tas var pārsniegt piecus gadus, ja trešās valsts valstspiederīgais rada nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

3. Dalībvalstis apsver ieceļošanas aizlieguma atsaukšanu vai pārtraukšanu, ja trešās valsts valstspiederīgais, kam piemēro ieceļošanas aizliegumu, kas izdots saskaņā ar 1. punkta otro daļu, var pierādīt, ka viņš/viņa ir atstājis/-usi dalībvalsts teritoriju, pilnībā ievērojot atgriešanas lēmumu.

[..]"

10 Direktīvas 2008/115 12. panta "Veids" 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par ieceļošanas aizliegumu, un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem."

11 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 20. pantu dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2010. gada 24. decembrim izpildītu šīs direktīvas prasības.

Nīderlandes tiesības

12 Saskaņā ar *Vreemdelingenwet 2000* (2000. gada Ārvalstnieku likums; turpmāk tekstā – "*Vw*") 67. panta 1. punktu redakcijā, kas bija spēkā 2002. gadā, ārvalstnieku varēja tostarp atzīt par nevēlamu:

"a) ja viņš Nīderlandē uztur[ējās] nelikumīgi un [bija] atkārtoti izdarījis darbības, kas ir sodāmas saskaņā ar šo likumu,

b) ja viņš ar galīgu spriedumu [bija] notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, par kuru var[ēja] notiesāt ar brīvības atņemšanu vismaz uz trim gadiem,

c) ja viņš rad[īja] draudus sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai,

d) saskaņā ar kādu līgumu vai

e) Nīderlandes starptautisko attiecību interesēs."

13 Saskaņā ar *Vw* 68. pantu redakcijā, kas bija spēkā 2002. gadā, lēmums, ar kuru ārvalstnieks tika atzīts par nevēlamu, tika atcelts pēc viņa pieteikuma, ja viņš desmit gadus pēc kārtas bija uzturējies ārpus Nīderlandes un šajā laikā nebija radies neviens no šī likuma 67. panta 1. punktā minētajiem iemesliem.

14 Vēlāk *Vw* tika grozīts, lai transponētu Direktīvu 2008/115.

15 Saskaņā ar *Vw* 61. panta 1. punktu, kas šobrīd ir spēkā, ārvalstniekam, kurš Nīderlandē uzturas nelikumīgi vai arī vairs tajā neuzturas likumīgi, tā brīvprātīgi ir jāatstāj šī likuma 62. pantā, ar kura 1. un 2. punktu ir transponēts Direktīvas 2008/115 7. panta 1. un 4. punkts, noteiktajā termiņā.

16 *Vw* 66.a pantā, ar kuru tiek transponēts Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punkts, 1. punktā ir paredzēts, ka lēmums par ieceļošanas aizliegumu tiek pieņemts attiecībā uz ārvalstnieku, kurš noteiktajā termiņā nav brīvprātīgi atstājis Nīderlandi.

17 Saskaņā ar *Vw* 66.a panta 4. punktu ieceļošanas aizliegumu nosaka uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja vien ārvalstnieks nerada nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai. Šo laikposmu rēķina no brīža, kad ārvalstnieks faktiski ir atstājis Nīderlandi.

18 Saskaņā ar *Vw* 66.a panta 7. punktu ārvalstnieks, kuram ir noteikts ieceļošanas aizliegums, nekādā gadījumā nevar uzturēties likumīgi:

"a) ja viņš ar galīgu spriedumu ir notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, par kuru var notiesāt ar brīvības atņemšanu vismaz uz trim gadiem,

b) ja viņš rada draudus sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai,

c) ja viņš rada nopietnus draudus 4. punkta izpratnē vai

d) ja viņam ir jāliedz jebkāda uzturēšanās saskaņā ar kādu līgumu vai Nīderlandes starptautisko attiecību interesēs."

19 Saskaņā ar *Wetboek van Strafrecht* (Kriminālkodekss) 197. pantu redakcijā, kas izriet no 1984. gada 10. marta likuma (*Stb*. 1984, Nr. 91) un kas ir piemērojama pamatlietas faktiem, ārvalstnieku, kurš uzturas Nīderlandē, lai gan viņš zina vai viņam ir nopietni iemesli pieņemt, ka, pamatojoties uz likuma normu, viņš ir atzīts par nevēlamu ārvalstnieku, var sodīt arī ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

20 No šī 197. panta redakcijas, kas šobrīd ir spēkā un kas izriet no 2011. gada 15. decembra likuma (*Stb*. 2011, Nr. 663), izriet, ka ārvalstnieku, kurš uzturas Nīderlandē, lai gan viņš zina vai viņam ir nopietni iemesli pieņemt, ka, pamatojoties uz likuma normu, viņš ir atzīts par nevēlamu personu vai viņam ir noteikts ieceļošanas aizliegums saskaņā ar *Vw* 66.a panta 7. punktu, var sodīt arī ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 Ar *Minister van Vreemdelingenzaken en Immigratie* (ārvalstnieku un imigrācijas lietu ministrs, Nīderlande) 2002. gada 22. oktobra lēmumu *M. Ouhrami* tika atzīts par nevēlamu personu. Šajā lēmumā minētais ministrs konstatēja, ka laikā no 2000. līdz 2002. gadam *M. Ouhrami* piecas reizes krimināllietās ir notiesāts ar brīvības atņemšanu kopumā uz vairāk nekā 13 mēnešiem par zādzību atbildību pastiprinošos apstākļos, mantas slēpšanu un stipro narkotisko vielu glabāšanu. Uz šāda pamata ārvalstnieku un imigrācijas lietu ministrs uzskatīja, ka *M. Ouhrami* rada apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai un tādēļ attiecīgo personu atzina par nevēlamu. Tā rezultātā *M. Ouhrami* radās pienākums, pirmkārt, atstāt Nīderlandi, pretējā gadījumā viņš varētu tikt izraidīts, un, otrkārt, desmit secīgus gadus uzturēties ārpus Nīderlandes, jo viņš tika atzīts par nevēlamu personu arī pārkāpuma dēļ, kas saistīts ar narkotiskajām vielām. Saskaņā ar minēto lēmumu šim desmit gadu termiņam bija jāsākas brīdī, kad *M. Ouhrami* faktiski atstājis Nīderlandi.

22 Lēmums, ar kuru *M. Ouhrami* tika atzīts par nevēlamu personu, viņam tika izsniegts 2003. gada 17. aprīlī. Tā kā tas netika apstrīdēts, tas kļuva galīgs 2003. gada 15. maijā. *M. Ouhrami* tomēr neatstāja Nīderlandi, apgalvojot, ka viņam nav ceļošanai nepieciešamo dokumentu.

23 2011. un 2012. gadā septiņas reizes tika konstatēts, ka *M. Ouhrami*, pārkāpjot šo lēmumu, uzturējās Amsterdamā (Nīderlande), lai gan viņš zināja, ka bija atzīts par nevēlamu personu; šāds pārkāpums ir sodāms saskaņā ar Kriminālkodeksa 197. pantu.

24 Tā kā, pamatojoties uz šiem faktiem, pirmās instances tiesa viņam piesprieda brīvības atņemšanu, *M. Ouhrami* cēla apelācijas sūdzību *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas Apelācijas tiesa, Nīderlande), uzskatot, ka šāda soda noteikšana pārkāpj Direktīvu 2008/115, pamatojoties uz to, ka tajā minētā procedūra nav pilnībā pabeigta.

25 *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas Apelācijas tiesa) konstatēja, ka reālas brīvības atņemšanas piespriešana trešās valsts valstspiederīgajam Direktīvas 2008/115 3. panta 1. punkta izpratnē, kurš ir atzīts par nevēlamu un kurš, nepastāvot pamatotam iemeslam tam, lai viņš neatgrieztos, nelikumīgi uzturas Nīderlandē, ir pretrunā šai direktīvai, ja nav pabeigti tajā paredzētie atgriešanās procedūras posmi. Šāda soda noteikšana varētu apdraudēt šīs direktīvas mērķi, proti, ieviest efektīvu trešo valstu valstspiederīgo, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi, izraidīšanas politiku.

26 Šī tiesa tādējādi nosprieda, ka šajā gadījumā atgriešanās procedūra ir tikusi pilnībā ievērota. Šajā ziņā tā norādīja, ka:

– *Dienst Terugkeer en Vertrek* (Atgriešanas un izceļošanas dienests, Nīderlande) ar *M. Ouhrami* esot veicis 26 sarunas par viņa izceļošanu,

– ar *M. Ouhrami* vairākas reizes tika iepazīstinātas Alžīrijas, Marokas un Tunisijas iestādes, tomēr neviena no attiecīgajām valstīm nav reaģējusi pozitīvi,

– sadarbībā ar Interpolu esot veiktas dažādas izmeklēšanas darbības, it īpaši saistībā ar pirkstu nospiedumiem,

– esot mēģināts veikt attiecīgās personas valodas analīzi,

– esot pilnībā īstenotas Repatriācijas un izceļošanas dienesta paredzētās procedūras attiecībā uz izraidīšanu,

– tomēr šo pasākumu rezultātā nav notikusi *M. Ouhrami* izraidīšana, jo viņš ir atteicies sadarboties.

27 Ar šādu pamatu *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas Apelācijas tiesa) uzskatīja, ka kompetentās iestādes ir pielikušas ievērojamas pūles, lai noteiktu *M. Ouhrami* identitāti un viņu izraidītu uz viņa izcelsmes valsti. Tādējādi šī tiesa nosprieda, ka atgriešanas procedūru šajā gadījumā varēja uzskatīt par pabeigtu, tādējādi brīvības atņemšanas piespriešana, pamatojoties uz apgalvotajiem faktiem, nav pretrunā Direktīvai 2008/115. Noraidījusi *M. Ouhrami* argumentāciju, minētā tiesa viņam piesprieda brīvības atņemšanu uz diviem mēnešiem.

28 *M. Ouhrami* iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa).

29 Kasācijas sūdzībā *M. Ouhrami* neapstrīd *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas Apelācijas tiesa) secinājumu, saskaņā ar kuru šajā gadījumā ir pilnībā ievērota Direktīvā 2008/115 paredzētā atgriešanas procedūra. Viņš tomēr pārmet, ka šī pēdējā minētā tiesa viņu ir notiesājusi nepamatoti, jo 2002. gada 22. oktobra lēmums, ar kuru viņš tika atzīts par nevēlamu personu, viņaprāt, pamatlietas faktisko apstākļu rašanās laikā vairs neradīja juridiskas sekas. Šajā ziņā *M. Ouhrami* norāda, ka šis lēmums esot jāpielīdzina lēmumam par ieceļošanas aizliegumu, kurš stājoties spēkā līdz ar tā pieņemšanas brīdi vai, vēlākais, kad persona par to uzzinājusi, un ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punktu šis ieceļošanas aizliegums šajā gadījumā nevar būt spēkā ilgāk kā piecus gadus, tādējādi 2011. un 2012. gadā tas vairs nebija spēkā.

30 *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzskata, ka saskaņā ar tās judikatūru no 2013. gada 19. septembra sprieduma *Filev* un *Osmani* (C-297/12, EU:C:2013:569) var secināt, ka lēmums, ar kuru persona atzīta par nevēlamu personu, kurš ir stājies spēkā pirms Direktīvas 2008/115 stāšanās spēkā vai pirms tās transponēšanas termiņa beigām, ir jāpielīdzina ieceļošanas aizliegumam šīs direktīvas 3. panta 6. punkta izpratnē. Sākot no šī termiņa beigām šim lēmumam tādējādi principā esot jāpiemēro minētās direktīvas 11. panta 2. punktā paredzētais maksimālais piecu gadu termiņš. Ņemot vērā šo pielīdzināšanu, rodoties jautājums par ieceļošanas aizlieguma sākuma punktu.

31 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka saskaņā ar Kriminālkodeksa 197. pantu redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietai, nav sodāma paša lēmuma par atgriešanu neievērošana, bet gan uzturēšanās Nīderlandē, ja attiecīgais ārvalstnieks zina vai viņam ir nopietni iemesli pieņemt, ka viņš ir atzīts par nevēlamu personu.

32 Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas [2008/115] 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētais piecu gadu laikposms tiek aprēķināts:
   a) sākot no brīža, kad pieņemts ieceļošanas aizliegums (vai ar atpakaļejošu datumu, kad pieņemts lēmums par tam pielīdzināmu atzīšanu par nevēlamu personu), vai
   b) sākot no brīža, kad, īsi sakot, attiecīgā persona faktiski ir atstājusi (pamatā) Eiropas Savienības dalībvalstu teritoriju, vai
   c) sākot no kāda cita brīža?

2) Vai, ņemot vērā pārejas noteikumu piemērošanu, Direktīvas [2008/115] 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo normu lēmumiem, kuri pieņemti pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā un kuru tiesiskās sekas ir tādas, ka to adresātam desmit gadus pēc kārtas ir jāuzturas ārpus Nīderlandes un ir ticis noteikts pārsūdzams ieceļošanas aizliegums, ņemot vērā individuālā gadījuma apstākļus, vairs nav tiesisku seku, ja šā pienākuma ilgums brīdī, kad bija jātransponē direktīva, vai brīdī, kad tika konstatēts, ka minētā lēmuma adresāts uzturas Nīderlandē, pārsniedz šajā normā minēto ilgumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

33 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā ieceļošanas aizlieguma ilgums, kas nepārsniedz piecus gadus, principā ir jāaprēķina, sākot no šī ieceļošanas aizlieguma pieņemšanas datuma vai sākot no datuma, kurā attiecīgā persona faktiski atstāja dalībvalstu teritoriju, vai arī sākot no kāda cita datuma.

34 Šis jautājums saistībā ar pamatlietu tiek uzdots attiecībā uz lēmumu, kurš ir pieņemts pirms Direktīvas 2008/115 transponēšanas termiņa beigām un ar kuru *M. Ouhrami* tika atzīts par nevēlamu personu. Ar šo lēmumu attiecīgajai personai tika radītas juridiskas sekas, pirmkārt, atstāt Nīderlandi un, otrkārt, uzturēties ārpus šīs dalībvalsts desmit secīgus gadus. Nav šaubu par to, ka pēc minētā lēmuma pieņemšanas *M. Ouhrami* nekad nav atstājis Nīderlandi un ka pēc šī transponēšanas termiņa beigām pirmās instances tiesa un apelācijas tiesa viņam piesprieda brīvības atņemšanu par šī lēmuma neievērošanu.

35 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīva 2008/115 ir piemērojama lēmumu par ieceļošanas aizliegumu, kas atbilstoši piemērojamiem valsts tiesību aktiem pieņemti pirms šīs direktīvas piemērošanas datuma attiecīgajā dalībvalstī, sekām, kuras ir vēlākas par šo datumu. Pat ja šajā direktīvā nav ietverti pārejas noteikumi, kas attiektos uz lēmumiem par ieceļošanas aizliegumu, kuri pieņemti pirms tās piemērošanas, tomēr no pastāvīgās judikatūras izriet, ka jauns noteikums, ja nav noteikti izņēmumi, ir nekavējoties piemērojams tādas situācijas vēlākām sekām, kas radusies iepriekšējā noteikuma pastāvēšanas laikā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 19. septembris, *Filev* un *Osmani*, C-297/12, EU:C:2013:569, 39.–41. punkts).

36 No tā izriet, ka Direktīvas 2008/115 noteikumi ir piemērojami lēmumam par ieceļošanas aizliegumu, kas tiek aplūkots pamatlietā.

37 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punktu ieceļošanas aizlieguma ilgumu nosaka, pienācīgi ņemot vērā katra konkrēta gadījuma visus attiecīgos apstākļus, un tas principā nepārsniedz 5 gadus. Tomēr tas var pārsniegt piecus gadus, ja trešās valsts valstspiederīgais rada nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

38 Interpretējot šo tiesību normu, jāatgādina, ka gan saskaņā ar prasību nodrošināt vienveidīgu Savienības tiesību piemērošanu, gan prasību ievērot vienlīdzības principu Savienības tiesību normu jēdzieni, kuros nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, kas ļautu noskaidrot to nozīmi un piemērojamību, parasti visā Savienībā ir jāinterpretē neatkarīgi un vienveidīgi, ņemot vērā noteikuma kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (skat. pēc analoģijas spriedumu, 2008. gada 17. jūlijs, *Kozłowski*, C-66/08, EU:C:2008:437, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Kā izriet no Direktīvas 2008/115 preambulas 14. apsvēruma, ieceļošanas aizlieguma ieviešanas, kas aizliedz ieceļot un uzturēties ikviena dalībvalsts teritorijā, mērķis ir nodrošināt Eiropas mērogu valstu īstenoto atgriešanas pasākumu ietekmei.

40 Lai gan Direktīvā 2008/115 nav skaidri noteikts brīdis, sākot no kura ir jāaprēķina ieceļošanas aizlieguma ilgums, no šī mērķa un vispārīgāk no šīs direktīvas mērķa, proti, noteikt kopīgus standartus un procedūras, lai nodrošinātu efektīvu trešo valstu valstspiederīgo, kuri uzturas nelikumīgi, atgriešanu, ievērojot viņu pamattiesības, kā arī no tā, ka nav nekādas atsauces uz valsts tiesībām, pretēji tam, ko norāda Dānijas valdība, izriet, ka šī brīža noteikšanu nevar nodot katras dalībvalsts vērtējumam.

41 Kā būtībā norāda ģenerāladvokāte secinājumu 49. punktā, ja tiktu atzīts, ka ieceļošanas aizliegumi, kuru pamatā ir saskaņotu noteikumu kopums Eiropas līmenī, stājas spēkā un vairs nav spēkā dažādos laikos atkarībā no izvēles, ko īsteno dalībvalstis, izmantojot savus valsts tiesību aktus, tas apdraudētu Direktīvas 2008/115, kā arī šo ieceļošanas aizliegumu mērķi.

42 Attiecībā uz jautājumu, kurš galu galā ir brīdis, kad stājas spēkā ieceļošanas aizliegums, un no kura brīža šis aizliegums ir jāaprēķina, uz to ir jāatbild, ņemot vērā Direktīvas 2008/115 formulējumu, sistēmu un mērķi.

43 Direktīvas 2008/115 3. panta 6) punktā jēdziens "ieceļošanas aizliegums" ir definēts kā "administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam". Šis pēdējais minētais lēmums šīs direktīvas 3. panta 4. punktā ir definēts kā "administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums".

44 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 1. punktu, ja nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja nav izpildīts atgriešanās pienākums, atgriešanas lēmumus papildina ar ieceļošanas aizliegumu. Citos gadījumos pienākumu atstāt valsts teritoriju var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu.

45 No šo tiesību normu formulējuma, kā arī no vārdkopas "ieceļošanas aizliegums" izmantošanas izriet, ka šāda aizlieguma mērķis ir papildināt pienākumu atstāt valsts teritoriju, aizliedzot attiecīgajai personai noteiktu laiku pēc tās "atgriešanas", atbilstoši tam, kā šis jēdziens ir definēts Direktīvas 2008/115 3. panta 3. punktā, un tādējādi pēc tam, kad tā ir atstājusi dalībvalstu teritoriju, no jauna ieceļot šajā teritorijā un vēlāk tajā uzturēties. Tādējādi šāda aizlieguma spēkā stāšanās priekšnosacījums ir, lai attiecīgā persona pirms tam būtu atstājusi minēto teritoriju.

46 Šādu konstatējumu apstiprina Direktīvas 2008/115 struktūra.

47 Šajā ziņā ir jānorāda, ka no šī sprieduma 43. un 44. punktā minētajām tiesību normām, kā arī it īpaši no šīs direktīvas preambulas 6. apsvēruma, 6. panta 1. un 6. punkta, 8. panta 1. un 3. punkta, 11. panta 3. punkta pirmās daļas un 12. panta 1. punkta izriet, ka ar to tiek skaidri nošķirts pienākums atstāt valsts teritoriju un iespējams izraidīšanas lēmums, no vienas puses, no ieceļošanas aizlieguma, no otras puses.

48 Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punktu un 6. panta 1. punktu ar pienākumu atstāt valsts teritoriju attiecīgās personas nelegāla uzturēšanās tiek atzīta par nelikumīgu un šai personai tiek noteikts atgriešanās pienākums. Šajā lēmumā, piemērojot šīs direktīvas 7. panta 1. punktu un ievērojot tās 7. panta 4. punktā paredzētos izņēmumus, attiecīgajai personai ir paredzēts atbilstošs termiņš brīvprātīgai izceļošanai. Gadījumā, ja šāds termiņš nav noteikts vai atgriešanās pienākums nav ievērots noteiktajā laikā, dalībvalstis saskaņā ar minētās direktīvas 8. panta 1. un 3. punktu veic visus nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu pienākumu atstāt valsts teritoriju, vajadzības gadījumā pieņemot izraidīšanas lēmumu, proti, atsevišķu administratīvu vai tiesas lēmumu vai aktu, ar kuru tiek noteikta atgriešanās pienākuma izpilde.

49 No tā izriet, ka līdz brīvprātīgas vai piespiedu atgriešanās pienākuma izpildes brīdim un attiecīgi faktiskam attiecīgās personas atgriešanās brīdim izcelsmes valstī, tranzīta valstī vai citā trešajā valstī Direktīvas 2008/115 3. panta 3. punkta izpratnē attiecīgās personas nelikumīgo uzturēšanos regulē pienākums atstāt valsts teritoriju, nevis ieceļošanas aizliegums, kas stājas spēkā tikai šajā brīdī, aizliedzot attiecīgajai personai noteiktu laiku pēc atgriešanās no jauna ieceļot un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

50 Tādējādi, ja Direktīva 2008/115 saskaņā ar tās 6. panta 6. punktu sniedz dalībvalstīm iespēju vienlaicīgi noteikt pienākumu atstāt valsts teritoriju un ieceļošanas aizliegumu, no šīs direktīvas struktūras tomēr skaidri izriet, ka šie abi lēmumi ir atšķirīgi, jo pirmais ir sākotnējas nelikumīgas uzturēšanās sekas, savukārt otrs attiecas uz iespējamu vēlāku uzturēšanos, to padarot par nelikumīgu.

51 Tādējādi iespējams ieceļošanas aizliegums ir pamats, kura mērķis ir pastiprināt Savienības politikas atgriešanās jomā efektivitāti, garantējot, ka noteiktu laikposmu pēc tam, kad trešās valsts valstspiederīgais, kurš uzturas nelikumīgi, ir izraidīts, viņš vairs likumīgi nevar atgriezties dalībvalstu teritorijā.

52 Šis Direktīvas 2008/115 mērķis un vispārējais direktīvas mērķis, kas tika atgādināts šī sprieduma 40. punktā, tiktu apdraudēts, ja šāda valstspiederīgā atteikums ievērot atgriešanās pienākumu un sadarboties izraidīšanas procedūras laikā viņam ļautu pilnībā vai daļēji izvairīties no ieceļošanas aizlieguma juridiskajām sekām, un tas tā būtu tad, ja laikposms, kurā tiek piemērots šāds ieceļošanas aizliegums, varētu sākties un beigties šīs procedūras laikā.

53 Tādējādi no Direktīvas 2008/115 formulējuma, struktūras un mērķa izriet, ka ieceļošanas aizlieguma laikposms sākas tikai datumā, kurā attiecīgā persona faktiski atstāj dalībvalstu teritoriju.

54 Attiecībā uz jautājumu, vai Direktīvai 2008/115 pamatlietā aplūkotajā situācijā ir pretrunā brīvības atņemšanas soda uzlikšana par lēmuma, ar kuru attiecīgā persona atzīta par nevēlamu personu un kura sekas tika minētas šī sprieduma 34. punktā, pārkāpšanu, jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalsts var piemērot krimināsodu par šīs direktīvas piemērošanas jomā esošu ieceļošanas aizliegumu tikai tad, ja šī aizlieguma saglabāšanas sekas atbilst šīs direktīvas 11. pantam (šajā ziņā skat. spriedumus, 2013. gada 19. septembris, *Filev* un *Osmani*, C-297/12, EU:C:2013:569, 37. punkts, kā arī 2015. gada 1. oktobris, *Celaj*, C-290/14, EU:C:2015:640, 31. punkts).

55 Tomēr, ciktāl *M. Ouhrami* neatstāja Nīderlandi pēc lēmuma, ar kuru viņš tika atzīts par nevēlamu personu, pieņemšanas un attiecīgi tajā paredzētais atgriešanās pienākums nekad netika izpildīts, attiecīgā persona atrodas prettiesiskā situācijā, kas izriet no sākotnējas nelikumīgas uzturēšanās, nevis vēlākas nelikumīgas uzturēšanās, kas būtu sekas iekļūšanas aizlieguma pārkāpumam Direktīvas 2008/115 11. panta izpratnē.

56 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Direktīvai 2008/115 ir pretrunā dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā nelikumīga uzturēšanās tiek apkarota ar krimināLsodiem, ciktāl tajā ir ļauts piemērot brīvības atņemšanu trešās valsts valstspiederīgajam, kuram, lai gan viņš minētās dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi un nav brīvprātīgi atstājis šo teritoriju, nav piemēroti šīs direktīvas 8. pantā norādītie piespiedu pasākumi. Tiesa tomēr ir precizējusi, ka minētā direktīva pieļauj tādu tiesisko regulējumu, kurā ir atļauta brīvības atņemšana tādam trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir tikusi piemērota šajā pašā direktīvā paredzētā atgriešanas procedūra un kas nelikumīgi uzturas minētajā teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņš neatgrieztos (šajā ziņā skat. spriedumus, 2011. gada 6. decembris, *Achughbabian*, C-329/11, EU:C:2011:807, 50. punkts, un 2016. gada 7. jūnijs, *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, 52. un 54. punkts).

57 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, pirmkārt, ka pamattiesvedībā *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas Apelācijas tiesa) nosprieda, ka šajā gadījumā atgriešanas procedūru varēja uzskatīt par izbeigtu, tādējādi brīvības atņemšanas soda noteikšana par pamatlietas faktiem nav pretrunā Direktīvai 2008/115, un, otrkārt, ka šis konstatējums, no kura, šķiet, izriet, ka šajā lietā ir izpildīti iepriekšējā punktā atgādinātie judikatūrā noteiktie nosacījumi, netika apstrīdēts kasācijas sūdzībā, kura tika iesniegta iesniedzējtiesā, kas tomēr tai ir jāpārbauda.

58 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā ieceļošanas aizlieguma ilgums, kas nepārsniedz piecus gadus, principā ir jāaprēķina, sākot no dienas, kurā ieinteresētā persona faktiski atstāja dalībvalstu teritoriju.

Par otro jautājumu

59 Kā norāda iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, otrais jautājums tiek uzdots tikai gadījumā, ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu, ka Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punktā paredzētais ieceļošanas aizliegums ir jāaprēķina, nevis sākot no dienas, kurā attiecīgā persona faktiski atstāja dalībvalstu teritoriju, bet gan sākot no agrāka brīža, kāds ir šī aizlieguma pieņemšanas brīdis. Kā ģenerāladvokāte norāda secinājumu 64. punktā, tikai šādā gadījumā šim jautājumam būtu nozīme pamatlietas izskatīšanā.

60 Tādējādi, ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

61 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais ieceļošanas aizlieguma ilgums, kas principā nepārsniedz piecus gadus, ir jāaprēķina, sākot no brīža, kad attiecīgā persona ir faktiski atstājusi dalībvalstu teritoriju.

[Paraksti]